

Biofilní orientace vzdělávání

JS_22
HH

Biofilní orientace vzdělávání

Vztah přírody a kultury ve své komplexnosti.

„Životu přející“ postoj člověka k přírodě, určovaný kulturou.

Objasňovat co je příroda a přirozené, co je kultura a umělé; vštěpovat evoluční způsob myšlení, kompatibilitu kultury s přírodou k nové duchovní integraci člověka v celku přírody a kultury;

Biofilní přístup ke vzdělávání

Pojem „**biofilní**“ představuje v širším smyslu **lásku k životu a přírodě**.

- Biofilní přístup ke vzdělávání je založen **na úctě k přírodě** a uznání její **jedinečnosti a nenahraditelnosti**.
- **Člověka** chápe jako **integrální součásti biotického společenství** a **kulturu** jako **umělý výtvar člověka**, za který on **nese odpovědnost**.
- Odlišný způsob prezentace přírody a přirozeného a kultury a umělého a z hlediska jejich vzájemných vztahů a **přirozené a kulturní evoluce** (viz Metafora dvou pekařů (Šmajš, 2011)).
- Jednota člověka a Země a na ničím nepodmíněná a **na člověku nezávislá hodnota přírody**.
- Odmítá **arogantní antropocentrické paradigma lidské nadřazenosti** nad přírodou.

Příroda tu totiž není jen pro to, aby člověku sloužila!

- **Lidské vitální potřeby** jsou svým původem **přírodní**, ale **jejich uspokojování** nemá mít charakter **arogantního antropocentrismu** a mechanistické interpretace skutečnosti.
- Z **výjimečné pozice člověka** plyne jeho zodpovědnost **vůči přírodě**. Mít na paměti, že „**přírodu nevytváříme**, za její fungování neneseme odpovědnost, evoluční procesy probíhají i bez nás“ (Šmajš 2011).

Proměna vzdělávacího kurikula

- od **orientace abiotické a protipřírodní** přejít k orientaci **biotické a propřírodní** („*od vlády nad přírodou k životu ve shodě s přírodou*“);
- od **převahy dílčích informací** a pasivního přijímání poznatků k rozvoji **evolučního a systémového myšlení** prostřednictvím znalostí a porozumění ekosystémům, včetně vlivů lidské činnosti na životní prostředí;
- od **axiologicky arogantního antropocentrismu a mechanistické interpretace** skutečnosti k výchově **ekologicky odpovědného občana**; odolávání hypertrofii civilizačních momentů v podobě diktátu módy, sugesce reklamy - „*od nadvlády techniky k akceptování sociální spravedlnosti a rovnoprávnosti*“);

- **od vzdalování se/odcizování přírodě k hodnotové rehabilitaci přírody vtištěním** (imprintingem) života jako nejvyšší hodnoty („*od ocenění kvantity /více/ k ocenění kvality /lépe/*“).

Potřeba permanentní diskuse o vlastním obrazu světa a soustavné kritické přehodnocování návyků a činností; nelze žít na úkor ostatního světa a příštích generací.

Obsahové principy biofilně orientovaného vzdělávání

Aby:

- zůstaly zachovány přírodní hodnoty a biologická rozmanitost pro současné a příští generace;
- vlivem kultury nerostla zátěž prostředí;
- se minimalizovaly dopady jednání na druhé,
- lidé odolávali svodům techniky, pohodlí a krátkodobého zisku,
- lidé dokázali vnímat, prožívat a hodnotit krásu přírody.

- lidé předkládali pozitivní perspektivy světa a nekompromisně odmítali vulgarizované, jednostranné pohledy na realitu,
- lidé pochopili, že nejsme vládci a bez přírody nelze žít,
- lidé nežili na „cizí účet“, zvládali pokrok, byli ohleduplní, šetrní – nebrali víc, než je třeba ...(J. Valenta, 2017).

A na závěr

...vztahy kolem nás nikdy jasné a jednoduché nebudou, jediným možným řešením je neustále vnímat, přemýšlet a hledat.

Je třeba dopřát klidu a prostoru k pozorování krásy přírody, k prožívání radosti z bezprostředního kontaktu s přírodou, k upevňování prožitku harmonie s přírodou.

Život je darem od přírody i lidské společnosti a její kultury.

Od přírody má dítě cenné dary, tělesné a duševní síly. Smyslové a pohybové vlohy. Jsou to možnosti, šance, záleží na vlivech společenských, na rodině, škole, kamarádech atd., na péči dospělých a mnohostranných vlivech lidského obsvětí.

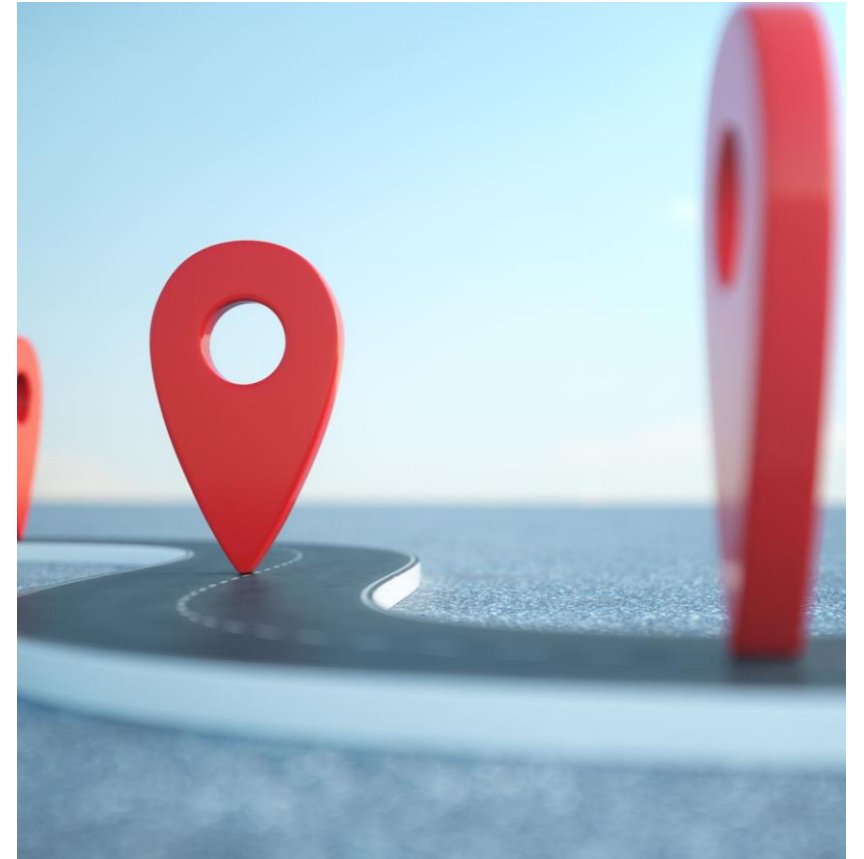
Výchova má význam utvářecí.

- G. de Haan (1993). Environmentálne vzdelávanie v kontexte vedomostí o prostredí, environmentálnej uvedomelosti a správania sa v prostredí, [w>] Human communication studies, vol 1. Environmentálna výchova v rodine a škole. PdF UK, Bratislava, s. 52.
- H. Horká (2005). *Ekologická dimenze výchovy a vzdělávání ve škole 21. století*. Brno: MSD.
- J. Krajhanzl, Environmental a proenvironmental behavior. [w>] Řehulka E. (ed.) (2010). Health Education: International Experiences. Masarykova univerzita, Brno, s. 259.
- G. Pfligersdorffer (1993). Relevantnosť ekologického poznania pre správanie, ktoré je v súlade s životným prostredím. [w>] Human communication studies, 1993, nr 1, s. 73.
- J. Šmajš. (2008). Potřebujeme filosofii přežití? Úvahy o filosofii, kultuře, poznání, vzděláním řeči a popularizaci vědy. Doplněk, Brno, s. 55.
- E. O. Wilson (1999). *Konsilience. Jednota vědění*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Výzkum odcizování člověka přírodě. (2006). Závěrečná zpráva projektu 1C / 4 / 40 / 04. Praha.

Pro inspiraci

- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/22338/OVZDUSI---TEMA-PRO-ENVIRONMENTALNI-VYCHOVU-V-ZIME.html/>
- <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=27649&view=4001>

-
- <https://www.youtube.com/watch?v=KIZfHHvhMIs>
  - <https://www.lipka.cz/vyukove-programy?idm=12>
  - <https://www.lipka.cz/jednodenni-evp?idm=32>
  - <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=4001>
-